

Uppföljning ÖMS 2050

Samverkan kring planering i östra Mellansverige

2023

Bakgrund

ÖMS 2050 är ett arbete med syfte att samordna storregional planering i östra Mellansverige.

Det övergripande målet för det storregionala samarbetet och utvecklingen i östra Mellansverige är:

Stärkt hållbar konkurrenskraft genom effektiv resursanvändning och samverkan i en storregional struktur som främjar den funktionella sammankopplingen inom ÖMS.

För att nå målet har fem strategiska inriktningar formulerats, med nio tillhörande indikatorer.

Inför denna uppföljning har det kompletterats med en tionde indikator (indikator nr 4) kopplat till den första strategiska inriktningen.

DEN STRATEGISKA INRIKTNINGEN FÖR PLANERINGEN OCH DET REGIONALA UTVECKLINGSARBETET ÄR ATT:

- integrera arbets-, utbildnings- och bostadsmarknaderna
- verka för en koncentrerad, tät och sammanhållen bebyggelse i de bästa kollektivtrafiklägena
- länka samman de storregionala nodstäderna med Stockholm och med varandra genom tvärförbindelser
- stärka ÖMS internationella kopplingar och förbindelser med andra storstadsregioner som Helsingfors, Oslo och Öresund
- säkra en resurseffektiv och hållbar godsförsörjning.

REGION
SÖRMLAND

Region
Gävleborg

Region
Stockholm

Region
Östergötland

Region
Västmanland

MÄLARDALS
RÅDET

Region
Uppsala

Region
Örebro län

Integrera arbets-, utbildnings- och bostadsmarknaderna

Indikatorer:

1. Antalet arbetsmarknader inom ÖMS-regionen
2. Andel av ÖMS-regionens invånare som nå minst 40 procent av ÖMS-regionens arbetsplatser inom 60 minuter med kollektivtrafik
3. Andel av ÖMS-regionens invånare som når ett högre lärosäte inom 60 minuter med kollektivtrafik
4. Andel hushåll i ÖMS-regionen med tillgång till fast bredbandsuppkoppling om minst 100 Mbit/s

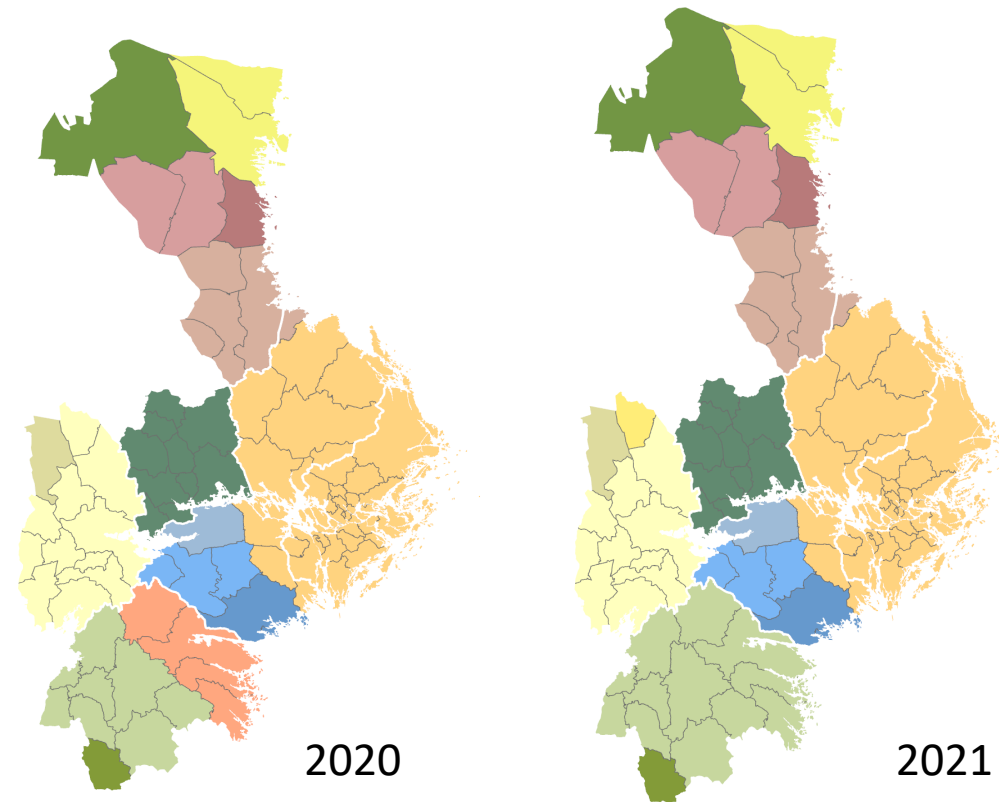

1

Antalet arbetsmarknader inom ÖMS-regionen

	2018	2019	2020	2021
Antal LA-regioner helt eller delvis i ÖMS	17	15	14	14
..varav helt i ÖMS	19	14	13	12
Antal kommuner i LA-regionerna	99	92	89	91

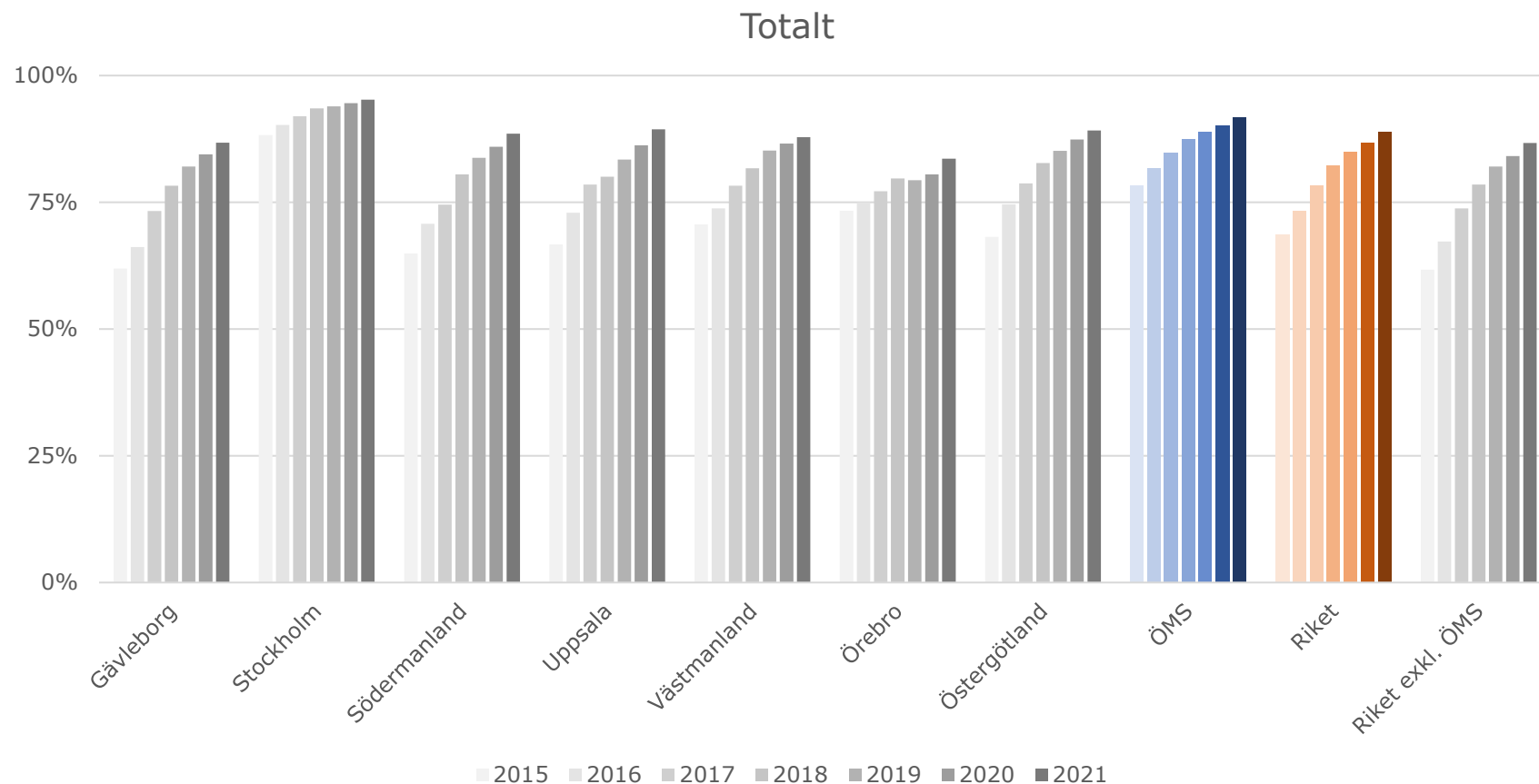
Källa: SCB, Lokala arbetsmarknadsregioner 2018, 2019, 2020, 2021

- Antalet LA-regioner förändras generellt långsamt
- Indikationer på fortsatt regionförstoring
 - Norrköpings LA har gått in i Linköpings LA
 - En minskning till 14 LA-regioner helt eller delvis i ÖMS

4

Andel uppkopplade hushåll

Ökad andel hushåll med uppkoppling på minst 100 Mbit/s i samtliga län

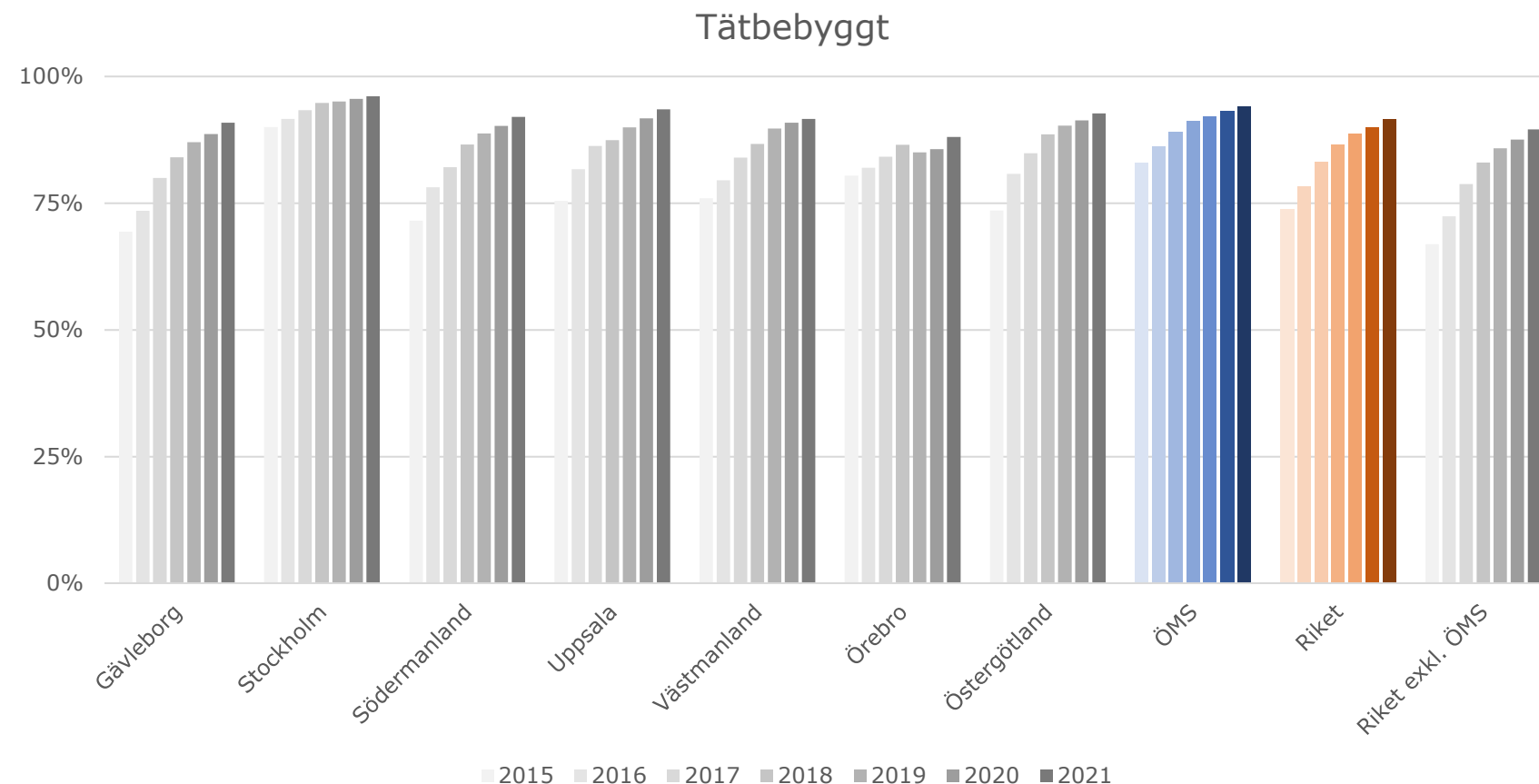
Minskade regionala skillnader sett till möjligheten till distansarbete

Källa: Post- och telestyrelsen

4

Andel uppkopplade hushåll

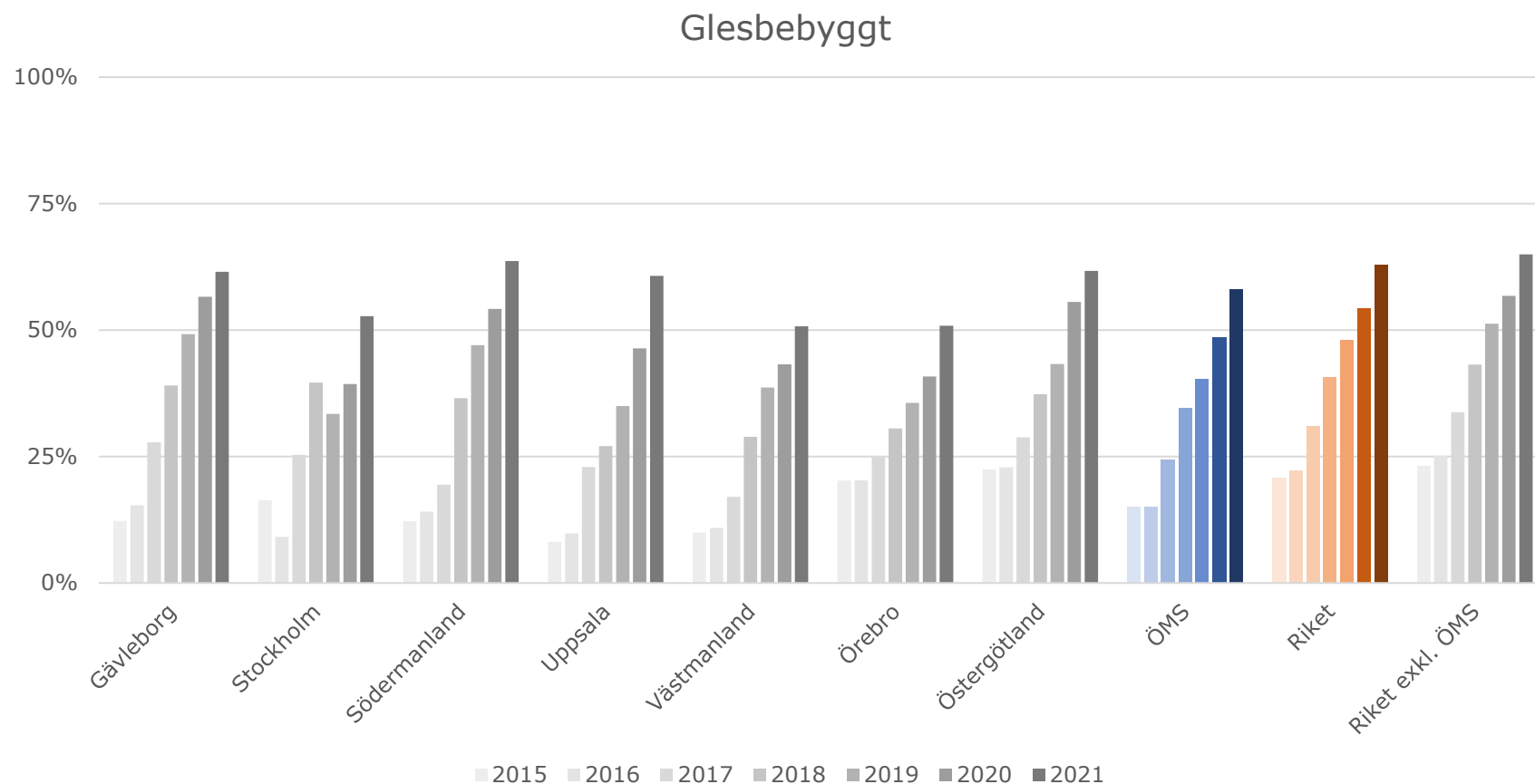
Sex av sju län i ÖMS har högre anslutningsmöjligheter i tätbebyggda områden än rikssnittet.

Generellt högre anslutningsmöjligheter i tätbebyggda områden...

Källa: Post- och telestyrelsen

4

Andel uppkopplade hushåll

... än i glesbebyggda.

Södermanland ensamt län i ÖMS om att ha högre anslutningsmöjligheter i glesbebyggda områden än rikets genomsnitt.

Källa: Post- och telestyrelsen

Verka för en koncentrerad, tät och sammanhållen bebyggelse i de bästa kollektivtrafiklägena

Indikatorer:

5. Andel av ny bebyggelse som tillkommer i de bästa kollektivtrafiklägena
6. Transportsystemets vägtransporter ska följa de nationella målen för klimatpåverkan (inga nettoutsläpp 2050)

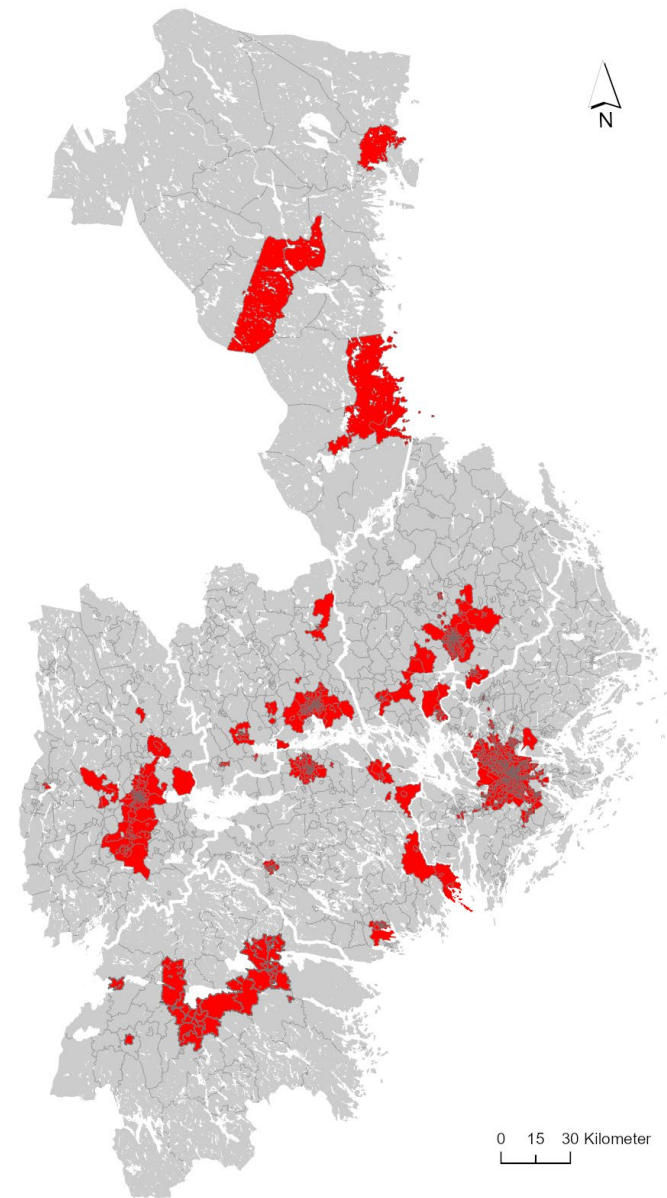

5 Andel av ny bebyggelse som tillkommer i de bästa kollektivtrafiklägena

De bästa kollektivtrafiklägena

Kartan visar indelningen av zoner med olika tillgänglighet till arbetstillfällen. De 10 procent landytor i varje län med högst kollektivtrafiktillgänglighet till arbetstillfällen är markerade i rött.

I dessa områden har 69 procent av befolkningsökningen i östra Mellansverige skett mellan 2018 till 2021.

REGION
SÖRMLAND

Region
Gävleborg

Region Stockholm

Region
Östergötland

Region
Västmanland

MÄLARDALSRÅDET

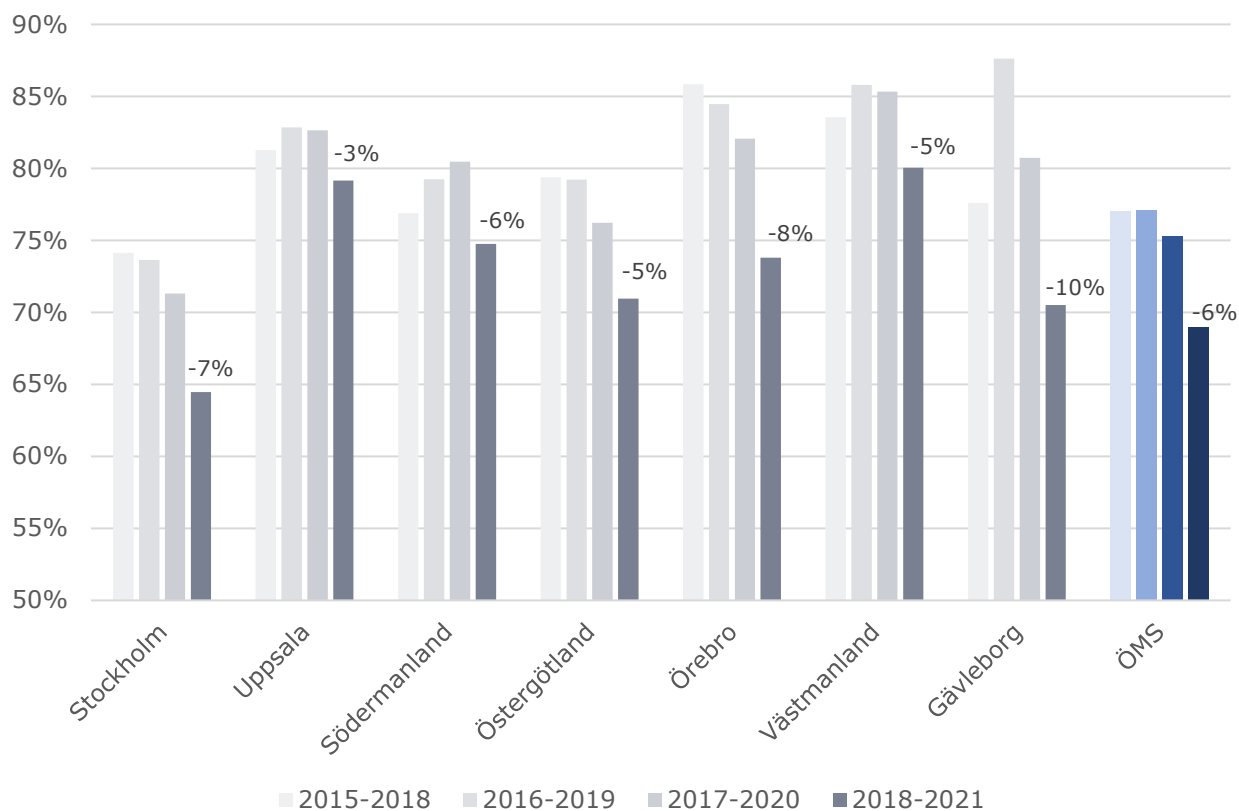
Region Uppsala

Region Örebro län

5 Andel av ny bebyggelse som tillkommer i de bästa kollektivtrafiklägena

Andel befolkningsökning i bästa kollektivtrafiklägena

Källa: Befolkningsstatistik från SCB och tillgänglighetsberäkningar från WSP.

- 69 procent av befolkningsökningen i östra Mellansverige 2018-2021 har skett på platserna med högst kollektivtrafiktillgänglighet i respektive län
- Stockholms län har lägst andel och Västmanlands län högst
- Samtliga län har minskat andelen från tidigare mätningar. Störst är minskningen i Gävleborg och Örebro län
- Beräkningen har genomförts för andelen av länens befolkningsökning som skett inom 10 procent bästa kollektivtrafiklägena i respektive län, sett till arbetsplatstillgänglighet

REGION
SÖRMLAND

Region
Gävleborg

Region Stockholm

Region
Östergötland

Region
Västmanland

MÄLARDALS RÅDET

Region Uppsala

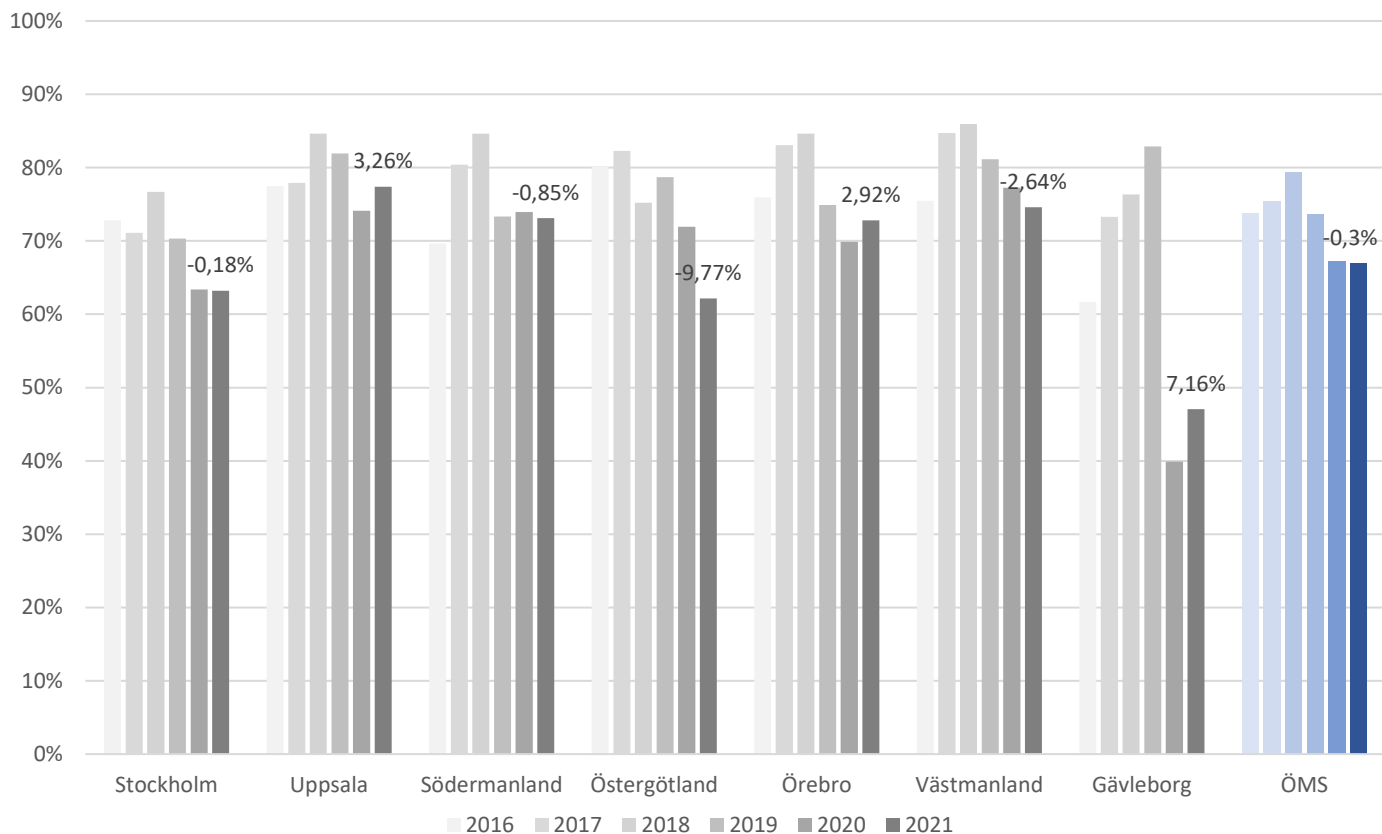

Region Örebro län

5

Andel av ny bebyggelse som tillkommer i de bästa kollektivtrafiklägena

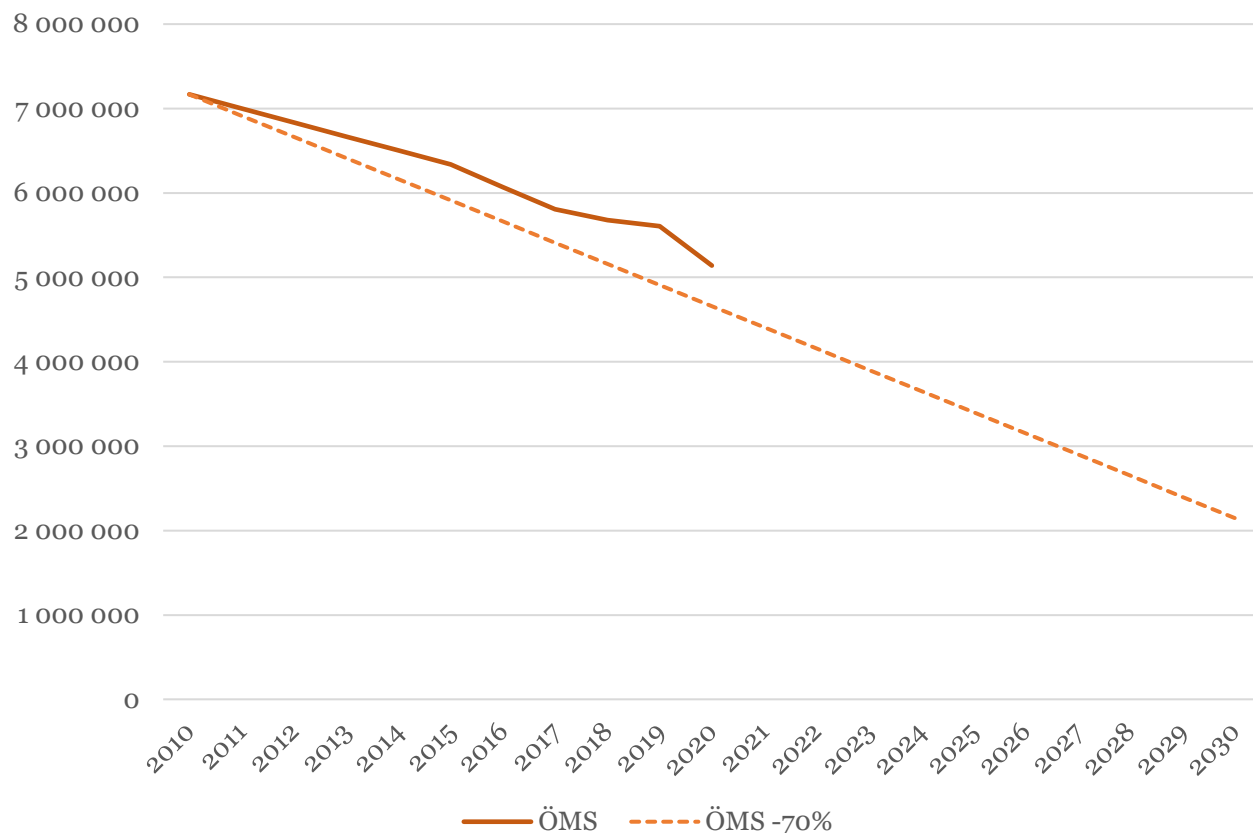
Andel befolkningsökning i bästa kollektivtrafiklägen

Källa: Befolkningsstatistik från SCB och tillgänglighetsberäkningar från WSP.

Både coronaeffekter på genomförda och uteblivna flyttar samt ändrade regler för folkbokföring 2018 är möjliga delförklaringar till nedgången sedan 2018

6 Transportsystemets vägtransporter ska följa de nationella målen för klimatpåverkan (inga nettoutsläpp 2050)

Källa: Nationella emissionsdatabasen

Reduceringstakten av CO₂-utsläpp från vägtransporter i östra Mellansverige har halkat efter det nationella målet.

Pandemiåret 2020 hade en snabbare reduktionstakt än något tidigare år. Storregionala CO₂-utsläpp från vägtransporter 2010-2020 i förhållande till nationellt mål om reduktion på 70 % 2010-2030. Interpolerad linje mellan 2010 och 2015 pga avsaknad av enskilda år i underlaget. Om det nationella målet ska uppnås krävs troligen en större reduktion än 70 % i ÖMS, eftersom det är i storstadsregionerna den största potentialen till minskade utsläpp finns.

Länka samman de storregionala nodstäderna med Stockholm och med varandra genom tvärförbindelser

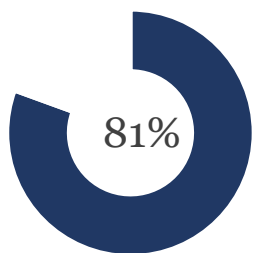
Indikatorer:

7. Restid med tåg mellan de storregionala nodstäderna och Stockholm, samt mellan de storregionala nodstäderna ska vara kortare än med bil

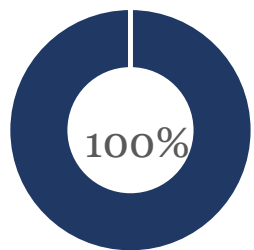

7

Restiden med tåg mellan de storregionala nodstäderna och Stockholm, samt mellan de storregionala nodstäderna ska vara kortare än med bil

För 81 procent av reserelationerna mellan nodstäder i östra Mellansverige är tåget snabbare än bilen 2023. Det är en något större andel jämfört med 2020

Samtliga nodstäder i östra Mellansverige har snabbare restid till Stockholm med tåg än med bil

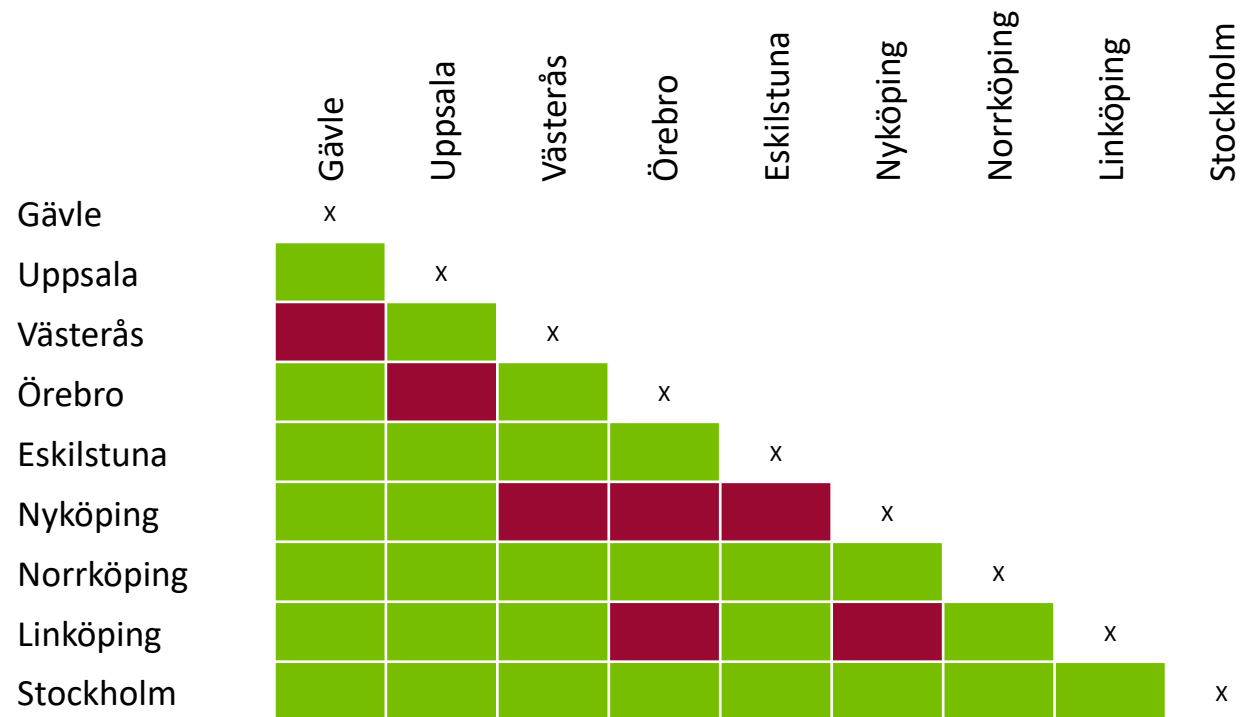
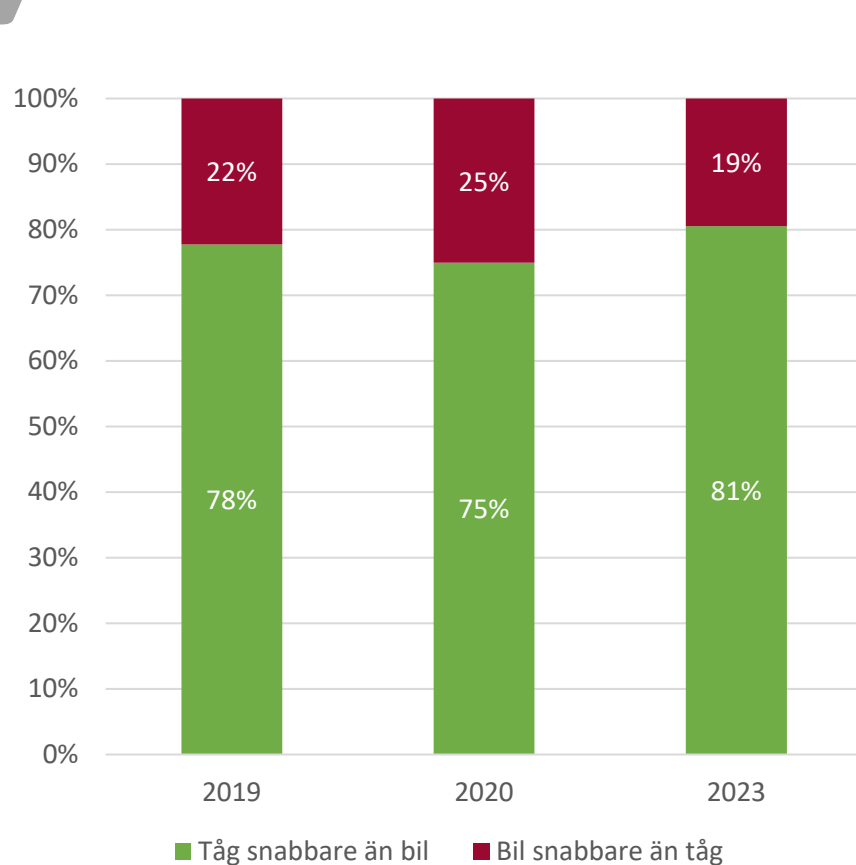
	Gävle	Uppsala	Västerås	Örebro	Eskilstuna	Nyköping	Norrköping	Linköping	Stockholm
Gävle	x								
Uppsala		x							
Västerås			x						
Örebro				x					
Eskilstuna					x				
Nyköping						x			
Norrköping							x		
Linköping								x	
Stockholm									x

Källa: Faktiska restider med tåg och bil enligt reseplanerare. Vardagsmorgon januari 2023.

Grönt anger att tåget är snabbare än bilen
Rött anger att bilen är snabbare än tåget

7

Restiden med tåg mellan de storregionala nodstäderna och Stockholm, samt mellan de storregionala nodstäderna ska vara kortare än med bil

Grönt anger att tåget är snabbare än bilen
Rött anger att bilen är snabbare än tåget

Källa: Faktiska restider med tåg och bil enligt reseplanerare. Vardagsmorgon januari 2023.

7

Restiden med tåg mellan de storregionala nodstäderna och Stockholm, samt mellan de storregionala nodstäderna ska vara kortare än med bil

	Gävle	Uppsala	Västerås	Örebro	Eskilstuna	Nyköping	Norrköping	Linköping	Stockholm
Gävle	X								
Uppsala	0,00	X							
Västerås	-0,01	-0,04	X						
Örebro	-0,03	-0,04	-0,06	X					
Eskilstuna	-0,03	-0,06	0,08	-0,03	X				
Nyköping	0,03	0,08	0,09	0,02	0,25	X			
Norrköping	0,00	0,04	-0,06	0,12	-0,04	0,02	X		
Linköping	0,03	0,06	-0,03	0,15	-0,02	0,00	0,04	X	
Stockholm	0,01	0,18	0,07	0,10	0,21	0,01	0,07	0,08	X

Var har de största skillnaderna skett från föregående mätning?

Källa: Faktiska restider med tåg och bil enligt reseplanerare. Vardagsmorgon januari 2023.

Stärk ÖMS internationella kopplingar och förbindelser med andra storstadsregioner som Helsingfors, Oslo och Öresund

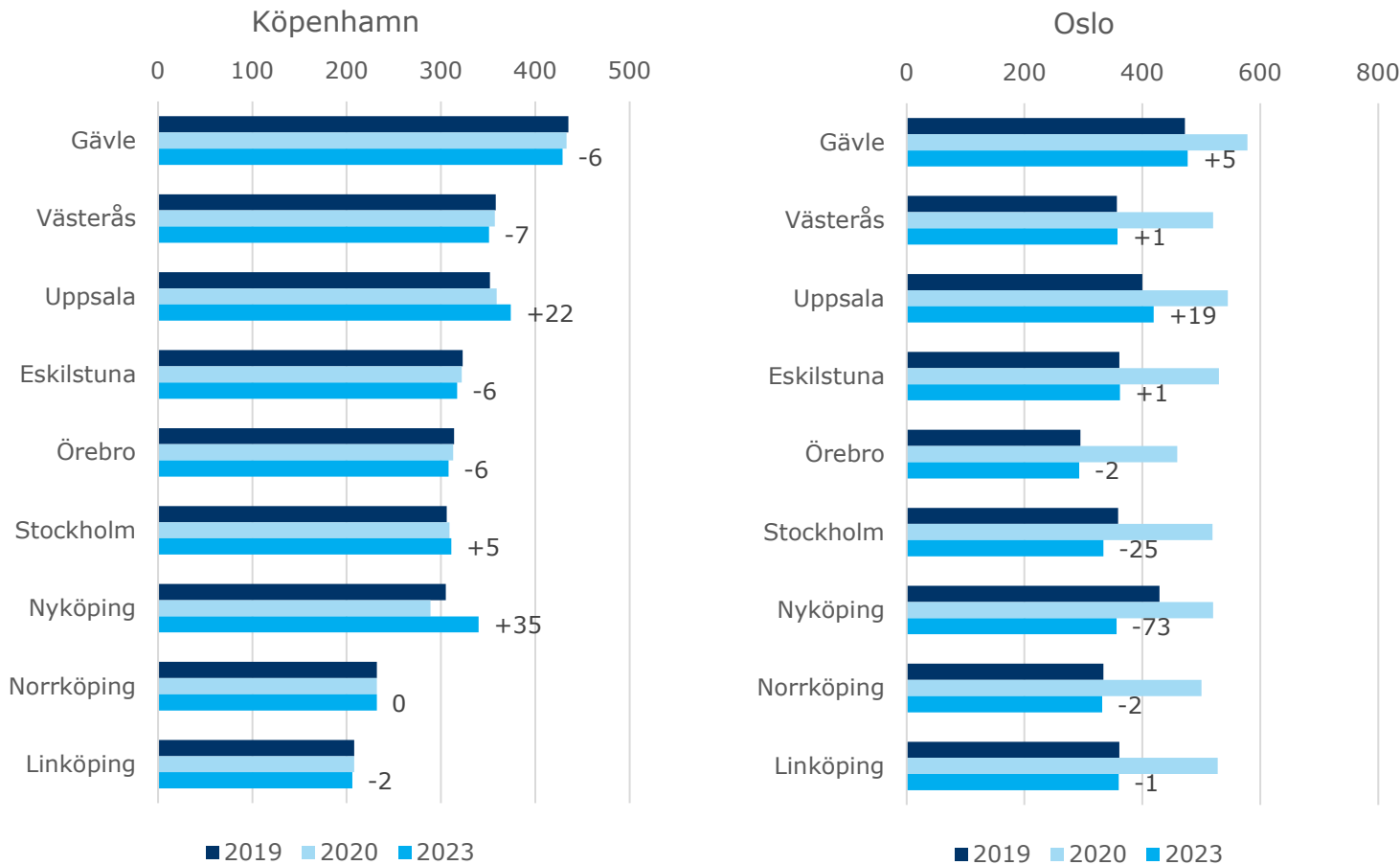
Indikatorer:

8. Andel av ÖMS-invånarna som når en internationell flygplats (Arlanda eller Skavsta) med tåg inom 60 minuter
9. Restid med tåg från en storregional nodstad i ÖMS till Köpenhamn och Oslo

9

Restid med tåg från en storregional nodstad i ÖMS till Köpenhamn och Oslo

Flertalet nodstäder har minskade restider till både Köpenhamn och Oslo jämfört med 2019, men undantag finns.

Restiderna till Oslo 2020 beror på norska restriktioner under pandemin

Restid i minuter med tåg till Oslo och Köpenhamn från nodstäder i östra Mellansverige. Vardagsmorgon i november 2020, enligt reseplanerare

Säkra en resurseffektiv och hållbar godsförsörjning

Indikatorer:

10. Andel och total mängd av gods som transporteras med sjöfart och järnväg

10

Andel och total mängd (volym, vikt) av gods som transporteras med sjöfart och järnväg

Trafikanalys samlar var femte år in uppgifter om godstrafik per trafikslag via enkät. Uppgifterna används främst på nationell nivå. Försök har gjorts med datauttag på regional i samarbete med Trafikanalys. Materialet är behäftat med stor osäkerhet på länsnivå. Beslut har därför tagits att inte använda detta material